

31.5.2024

VN/3445/2022
VN/3445/2022-SM-58

EU:n sisäasioiden rahastojen ohjelmien 2021-2027 seurantakomiteoiden yhteiskokouksen 16.4.2024 pöytäkirja

Aika 16.4.2024 klo 09.30-12.30

Paikka "Auditorio" Eteläesplanadi 4, 1. kerros

Läsnä Puheenjohtajat:
Laura Yli-Vakkuri, pj., sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö (SM / KVV)
Artsi Alanne, vpj., SM / KVV

Jäsenet ja varajäsenet:

Martin Airisto, Maahanmuuttovirasto (AMIF, BMVI, ISF)
Eekku Aromaa, Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry (AMIF)
Katja Kaukonen, sisäministeriö, maahanmuutto-osasto (AMIF, BMVI, ISF)
Mikael Laurinkari, Helsingin vastaanottokeskus / Maahanmuuttovirasto (AMIF)
Jere Lumme, valtiovarainministeriö, vero-osasto, tulliyksikkö (BMVI, ISF)
Ben Malinen, Suomen Pakolaisapu ry (AMIF)
Annika Rinne, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (ISF)
Tiina Salmio, Suomen Punainen Risti (AMIF)
Dan Sundqvist, Ahvenanmaan maakuntahallitus (AMIF)
Jaana Suokonautio, Uudenmaan ELY-keskus (AMIF)
Minna Säävälä, työ- ja elinkeinoministeriö (AMIF)
Roosa Talvitie, oikeusministeriö (AMIF, ISF)
Kaisa Turunen, Poliisihallitus (AMIF, BMVI, ISF)
Ville Törmälä, Tulli (BMVI, ISF)
Pietari Vuorensola Rajavartiolaitos (BMVI, ISF)
Mina Zandkarimi, Väestöliitto (AMIF)

Sihteerit ja asiantuntijat:

Mika Alakontiola, SM / KVV (AMIF)
Karita Immonen, sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto
Riikka Karlsson, SM / KVV (ISF)
Elina Koivisto, SM / KVV
Tuure Lehtinen, SM / KVV (BMVI)
Kristiina Mauriala, SM / KVV (AMIF)
Annika Mielty, SM / KVV
Sanna Sahramo, SM / KVV
Noora Vahervaara, SM / KVV (ISF)
Riika Väliahde, SM / KVV (BMVI)

Tulkit:

Delingua Oy

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.31 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Pj totesi, että kyseessä on järjestyksensä toinen seurantakomiteoiden yhteiskokous. Käsiteltävänä ei ollut päätösasioita, joten päätösvaltaisuutta ei ollut tarpeen todeta. Todettiin osallistujat, joiden lisäksi paikalla oli kaksi ruotsin kielen tulkkia.

2 Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista.

Päätös: Hyväksyttiin esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

3 Rahastojen ohjelmien väliarvioinnin tulokset (liitteet 1, 2 ja 3)

Asia: EU:n yleisasetuksen (EU) 2021/1060 artiklan 44 mukaisesti sisäasioiden rahastojen ohjelmista on suoritettava väliarviointi 31 maaliskuuta 2024 mennessä. Väliarvioinnin tavoitteena on parantaa rahastojen ohjelmien ja niiden toimeenpanon laatua keskittyen erityisesti ohjelmien tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Ohjelmien täytäntöönpanon ollessa alkuvaiheessa, keskitytään väliarvioinnissa ennen kaikkea menettelyllisiin näkökohtiin, rahastojen relevanssiin sekä keinoihin yksinkertaistaa tai virtaviivaistaa täytäntöönpanoa. Väliarvioinnin tavoitteena on myös tuottaa tietoa ja suosituksia, joita voidaan ottaa huomioon tulevan monivuotisen rahoituskehityksen valmistelussa.

Rahastojen väliarvioinnin on suorittanut erityisasiantuntija Karita Immonen sisäministeriön hallinto- ja kehittämissaston strategia- ja kehittämissyksiköstä. Immonen esittelee väliarvioinnin tulokset.

Seurantakomitean tehtävänä on tarkastella ohjelman edistymistä sekä välitavoitteiden ja tavoitteiden toteutumista.

Esitys: Seurantakomitea keskustelee väliarvioinnin tuloksista. Asia merkitään käsitellyksi.

Immonen esitteli väliarvioinnin tulokset ja arvioinneista nousseet huomiot. Rahastojen ohjelmien ja niiden rahoittamien toimien nähtiin palvelevan avustuksensaajien tarpeita ja olevan yhdenmukaisia Suomen kansallisten ja EU:n tavoitteiden kanssa. Hyvinä käytäntöinä tunnistettiin muun muassa vuosittain päivitettävät toimeenpanosuunnitelmat, kaikkien kolmen rahaston yhteinen hallintoviranomainen ja sen tekemä jatkuva hallinnollinen kehitystyö, hallintoviranomaisen matalan kynnyksen saavutettavuus, viestinnän rahastokohtainen eriyttäminen, riskiarviointien hyödyntäminen ja rahastokohtaiset päävastuut tarkastustoiminnassa sekä lausunnotmenettely osana hakemusten arviointia.

Suosituksina ja kehittämiskohteina Immonen nosti esille muun muassa sen, että hankekohtaisia indikaattoreita tulisi arvioida järjestelmällisemmin, loogisen viitekehityksen mallin jalkauttamista tulisi jatkaa, lausuntoprosessia kuvata enemmän auki ja osaamista horisontaalisten periaatteiden huomioimiseksi tulisi vahvistaa edelleen. Lisäksi tulisi selvittää mahdollisuuksia kertakorvausmallin laajempaan käyttöön sekä suoramyönnön (direct award) käyttöönottoon. Immonen näki tarpeelliseksi myös ulkoisen vaikuttavuusarvioinnin teettämisen kattaaen vähintään kokonaisen rahastokauden sekä laajemmin rakenteita ja rahoitusta kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Rahastokohtaiset arviointiraportit on toimitettu Euroopan komissiolle ja ne ovat saatavilla rahastojen verkkosivustolla <https://eusa-rahastot2021.fi/rahastojen-ohjelmien-arvioinnit>.

Seurantakomiteat kommentoivat, että uusi sähköinen järjestelmä on onnistunut ja uudet kustannusmallit ovat helpottaneet työtä. Määrätyt rahastokohtaiset yhteyshenkilöt auttavat saamaan tietoa nopeasti. Indikaattorit on koettu osin haasteellisiksi. Rahastojen näkyvyydessä suurelle yleisölle nähtiin vielä tekemistä verrattuna joidenkin muiden instrumenttien tunnettuuteen. Hallintoviranomainen kommentoi, että alkukaudella on keskitytty enemmän esim. verkkosivujen pystyttämiseen ja hankkeista tullaan viestimään aktiivisemmin ohjelmakauden edetessä, kun hankkeista on nähtävissä enemmän tuloksia. Hanketoteuttajilta toivotaan proaktiivisuutta viestinnässä yli minimivaatimusten.

AMIF-väliarvioinnin osalta nousi esille kysymys siitä, miten rahasto palvelee alueellisesti ja miten hankkeet jakautuvat maantieteellisesti. Alueellista näkökulmaa ei ole huomioitu väliarvioinnissa, vaan tilannetta seurataan hauissa ja viestintää voidaan kohdentaa katvealueille.

Hallintoviranomainen voi yhtyä esitettyihin huomioihin ja se tulee jatkamaan hyviä käytäntöjä. Esim. direct award –menettelyä on pohdittu jo ennen väliarviointia.

Pj totesi, että maahanmuuttopaktin valmistelua varten on tulossa merkittävää lisärahoitusta AMIF- ja BMVI-rahastoihin, mutta vielä on epäselvää, kohdennetaanko lisärahoitus temaattiseen välineeseen vai kansallisiin ohjelmiin.

Päätös: Asia merkittiin käsitellyksi.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 10.30 – 10.50.

4 Katsaus teknisen avun käytöstä (liite 4)

Asia: Lain sisäasioiden rahastoista 2021-2027(1125/2021) mukaisesti hallintoviranomaisen on annettava seurantakomitealle vuosittain katsaus teknisen avun käytöstä. Hallintoviranomainen esittelee katsauksen teknisen avun käytöstä vuonna 2023.

Esitys: Asia merkitään käsitellyksi.

Alanne esitteli asiakohdan. Teknisen avun budjetti vuodelle 2023 oli 2 139 000 euroa ja toteuma 2 025 000 euroa. Sähköisen järjestelmän kustannukset ylittyivät n. 65 000 euroa, henkilöstökustannukset ja muut kustannukset sen sijaan jäivät budjetoitua pienemmiksi. Viestintäkustannuksia on siirtynyt myöhemmäksi, lisäksi tilaisuuksien kustannuksia aiheutunut vähemmän. Ylijäämä on siirretty vuoden 2024 käyttösuunnitelmaan (tämä ollut tiedossa jo loppuvuonna 2023).

Päätös: Seurantakomiteat eivät esittäneet huomioita teknisen avun käytöstä. Asia merkittiin käsitellyksi.

5 Katsaus viestintätoimiin

Asia: EU:n yleisasetuksessa (EU) 2021/1060 on linjattu rahastojen hallintoviranomaisen viestinnästä. Rahastojen viestintästrategia esiteltiin seurantakomiteoille syksyn 2022 kokouksissa. Hallintoviranomainen esittelee jo toteutettuja ja suunniteltuja viestintätoimia ja rahastojen näkyvyyttä lisääviä toimenpiteitä.

Seurantakomitean tehtävänä on tarkastella viestintätoimien ja näkyvyyttä lisäävien toimenpiteiden toteutusta.

Esitys: Seurantakomitea keskustelelee viestintätoimien ja näkyvyyttä lisäävien toimenpiteiden toteutumisesta. Asia merkitään käsitellyksi.

Koivisto esitteli viestintätoimia, viestinnän tavoitteita, kohderyhmiä ja viestintäkanavia. Viestintää suunnataan hakijoille, avustuksen saajille, sisäministeriölle ja hallinnonalalle, muille EU-rahoituksen parissa työskenteleville, komissiolle, medialle sekä laajemmin kansalaisille ja yhteiskunnalle. Ohjelmakauden ensimmäisellä puoliskolla pyritään saamaan perustoiminnot kuntoon ja toisella puoliskolla tulokset esiin. Ohjelmakauden edetessä on noussut esille tarve painottaa enemmän rahastokohtaista viestintää. Avustuksen saajia muistutetaan siitä, että mediayhteydenottojen yhteydessä avustuksen saajan vastuu on tuoda esille EU-rahoitus ja rahoituksen tuoma lisäarvo hankkeelle.

Hankkeesta julkaistut jutut on hyvä ilmoittaa myös hallintoviranomaiselle, jotta niitä voidaan jakaa HV:n sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.

Seurantakomiteat toivat esille tyytyväisyytensä rahastojen viestintään, verkkosivustoon ja materiaalin helppoon löydettävyyteen, mutta toivoivat, että erityisesti ohjelmakauden edetessä pidemmälle rahoitetuista hankkeista löytyisi enemmän tietoa. Seurantakomiteat pitäisivät myös kiinnostavana kuulla, mitä muissa maissa on tehty (benchmarkkaus). Keskusteltiin myös eri sosiaalisen median kanavista (LinkedIn, X, Facebook) ja niiden tarkoituksenmukaisuudesta rahastojen kohderyhmät huomioiden. Viestinnästä on saatu hyvää palautetta myös muiden jäsenvaltioiden hallintoviranomaisilta, esim. Ruotsi hyödyntää Suomen rahastojen verkkosivuja ja materiaaleja.

Päätös: Asia merkittiin käsitellyksi.

6 Horisontaalisten mahdollistavien edellytysten täyttyminen

Asia: EU:n yleisasetuksen (EU) 2021/1060 artiklan 40 mukaisesti seurantakomitean tehtävänä on tarkastella mahdollistavien edellytysten täyttymistä ja niiden soveltamista koko ohjelmakauden ajan. Hallintoviranomainen on tiedustellut eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta sekä yhdenvertaisuusvaltuutetulta tarkastushavainnoista tai kanteluista, jotka koskevat EU:n sisäasioiden rahastojen toimeenpanoa. Tarkastushavainnoista tai kanteluista ei ollut. Hallintoviranomainen esittelee asian.

Esitys: Asia merkitään käsitellyksi.

Alanne esitteli asiakohdan, jota koskeva diaesitys on lähetetty seurantakomiteoiden jäsenille esityslistan yhteydessä. Mahdollistaviin edellytyksiin luetaan julkisten hankintamarkkinoiden tehokkaat seurantamekanismit, EU:n perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen ja täytäntöönpano sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpano ja soveltaminen neuvoston päätöksen 2010/48/EY mukaisesti. Hallintoviranomaisen raportointi seurantakomitealle koskee tapauksia,

- joissa rahastoista tuetuissa toimissa ei ole noudatettu EU:n perusoikeuskirjaa, ja perusoikeuskirjaa koskevia valituksia
- joissa rahastoista tuetuissa toimissa ei ole noudatettu YK:n vammaisyleissopimusta, sekä vammaisyleissopimusta koskevia valituksia.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja yhdenvartaisuusvaltuutetun toimisto eivät ole vastaanottaneet asiaan liittyviä kanteluita, eikä näiden tiedossa ollut asiaan liittyviä tarkastushavaintoja. Hallintoviranomainen ei ole myöskään omilla varmuuksissaan ja tarkastuksissaan havainnut perusoikeuksien loukkauksiin liittyviä poikkeamia.

Hallintoviranomainen tulee laatimaan ja toteuttamaan koulutussuunnitelman vammaisyleissopimuksen toimeenpanosta yhteistyössä Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn asiantuntijoiden kanssa sekä hankkimaan perusoikeuskoulutusta ja siihen liittyvää materiaalia verkkosivuille.

Päätös: Asia merkittiin käsitellyksi.

7 Ajankohtaiset asiat

Asia: Hallintoviranomainen esittelee seurantakomitealle seuraavat ajankohtaiset asiat:

Syksyn 2023 hakujen tulokset

Mauriala, Väliahde ja Vahervaara esittelivät asian. Syksyn 2023 AMIF-haussa vastaanotettiin 28 hakemusta (12,7 miljoonaa euroa EU-rahoitusta), joista 10 hanketta sai rahoitusta (5,3 miljoonaa euroa). Kevään 2024 haussa oli haettavana 11,2 miljoonaa euroa, josta haettiin 8,2 miljoonaa euroa. Aiemmin AMIF-seurantakomitean kirjallisessa menettelyssä ollut päivitetty ohjelma on hyväksytty komissiossa. Ohjelmaan on lisätty uudelleensijoittamisen erillismääräraha.

BMVI-haussa vastaanotettiin syksyn 2023 haussa yhdeksän hakemusta (29,2 miljoonaa euroa EU-rahoitusta), joista kahdeksan sai rahoitusta (25,3 miljoonaa euroa). BMVI-rahoitus on sidottu lukuun ottamatta erityistoimia, joihin saapui kevään haussa yksi hakemus.

Syksyn 2023 ISF-hakuun saapui 17 hakemusta (9,9 miljoonaa euroa EU-rahoitusta) ja rahoitusta myönnettiin kuudelle hankkeelle (1,9 miljoonaa euroa). Kevään haussa oli haettavana 9,8 miljoonaa euroa ja haussa vastaanotettiin yhdeksän hakemusta (7 miljoonaa euroa).

Hakemusten käsittely on meneillään kaikissa rahastoissa.

Hankinnat sisäasioiden rahastoissa

Karlsson esitteli asian. EUSA-rahastoista rahoitetuissa hankkeissa tehtäviä hankintoja tarkastavat hallintoviranomaisen lisäksi esim. rahastojen tarkastusviranomainen (VM controller), VTV ja komissio. Tarkastuksissa on nousut esille ongelmia, kuten pitkäkestoiset palveluhankinnat, joihin sisältyy suoraan hankinnoiksi luokiteltavia hankintoja, puitejärjestelyiden laajentaminen huomattavasti, perusteettomat suoraan hankinnat, hankintojen pilkkominen alle kynnyksen sekä dokumentaation puute. Jos haetaan avustusta rahastoista, on noudatettava rahaston sääntöjä, hankintalainsäädäntöä, annettuja ohjeita ja osallistuttava komission tarkastuksiin. Komissio on kiinnittänyt jo pidemmän aikaa huomiota hankintojen toteuttamiseen, ja pahimmassa tapauksessa avustusta joudutaan perimään takaisin. Myös salassa pidettävät hankinnat tulee avata tarkastuksille ja tästä syystä näiden hankintojen osalta on syytä arvioida sitä, kannattaako hankintaan hakea rahastorahoitusta. Hallintoviranomainen tulee tiukentamaan linjaansa hankintojen tarkastamisessa.

Pj muistutti, että hankintojen kanssa on ollut haasteita kaikilla ohjelmakausilla ja takaisinperintöjä on tehty.

Hankkeiden valinnassa käytettävät menettelyt ja perusteet

Mauriala esitteli asian. Rahastojen tarkastusviranomainen on kiinnittänyt järjestelmätarkastuksessaan huomiota siihen, että rahastoissa käytössä olevissa valintaperusteissa ei huomioida riittävän selkeästi kaikkia yleisasetuksen (CPR) 73 artiklan 2 kohdassa mainittuja hankkeiden valinnassa varmistettavia asioita. Kaikki näistä eivät ole relevantteja sisäasioiden rahastoissa, minkä johdosta niitä ei olla otettu rahastojen arviointiprosessissa erikseen omiksi kriteereikseen. Tarkastusviranomaisen huomioista johtuen yleisiin valintaperusteisiin tullaan tekemään joitakin tarkennuksia koskien mm. ympäristövaikutusten arviointia ja infrastruktuuri-investointeja. Samalla erityisiä valintaperusteita koskeviin sanamuotoihin tehdään joitakin tarkennuksia ja ko. valintaperusteita muutetaan siten, että hakemusta ei voida esittää rahoitettavaksi, jos se saa jostakin arviointikriteeristä alimman mahdollisen pistemäärän (ei täytä arviointiperustetta lainkaan).

Muutetut valintaperusteet tuodaan kunkin rahaston seurantakomitean hyväksyttäväksi kirjallisessa menettelyssä toukokuussa.

Esitys: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Ajankohtaiset asiat merkittiin tiedoksi.

8 Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9 Seuraava kokous

Sisäasioiden rahastojen (AMIF, BMVI, ISF) seurantakomiteoiden seuraavat kokoukset pidetään loppuvuonna 2024.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.01.

Seurantakomiteoiden puheenjohtaja, ylijohtaja Laura Yli-Vakkuri

BMVI-seurantakomitean sihteeri, erityisasiantuntija Riika Väliahde

Liitteet 1. AMIF Väliarviointi
 2. BMVI Väliarviointi
 3. ISF Väliarviointi
 4. Teknisen avun kustannusten toteuma 2023

Jakelu Seurantakomiteoiden jäsenet, varajäsenet, pysyvät edustajat ja sihteerit

Tiedoksi Euroopan komissio

VN/3445/2022-SM-58

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: